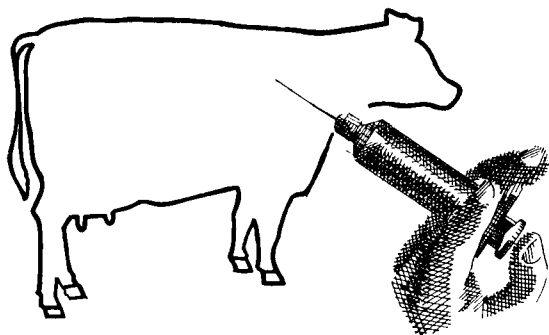

בריאות

על הולדות הפגומים בעדרי החלב

באוויר ומתקבל הרושם שלעגל הנגוע אין כל שליטה עליהן.

מקרים ראשונים של וולדות פגומים כנ"ל נתגלו בסוף אוקטובר — תחילת נובמבר 1969 בגליל המערבי, בעמק הירדן ועמק יזרעאל המערבי ומאז התפשטה תופעה זו בהדרגה בכל איזורי הארץ, להוציא את איזור הנגב. וולדות פגומים כנ"ל נתגלו בעדרי חלב קיבוציים ומשפחתיים (מושביים) בנפיצות שווה; מספרם בכל הארץ נאמד ב־700-900 בני־בקר.

שיעורי הולדות הפגומים במשקים השונים עשויים לנוע בין אחוז אחד ל־20% מכלל ההמלטות שבאותם החודשים. מחמת חומרת התופעה והנזקים הכלכליים כונסה וועדה מירי חדת שהשתתפו בה אנשי השירותים הווטרינאריים, עובדי המכון הווטרינארי ורופאי „החקר לאית“. הוועדה, לאחר סקירת העובדות והדיון בהן, לא מצאה האפשרות להסיק מסקנות סופיות ומוחלטות בדבר הגורמים העלולים לש" מש עילה לעיוותים הנ"ל בוולדות. אולם היא מצאה לנחוץ להחדיר את ה„תודעה“ בדבר המח" לה בין הבוקרים ולהסב את תשומת־הלב לגור־ מים האפשריים, שעליהם דנו בוועדה הנ"ל.

1. גורמים גאוגרפיים. נמצא, שוולדות מעוררים נולדו לפרים צעירים וזקנים, ואין איפוא מקום לסברה שהצרה באה בעקב הפעלת פרים „חדשים“ בהזרעה שכאילו גורמים לפגמים אלה.
2. זירמה קפואה. אין לראות את הזירמה הקפואה כאחראית לתופעה זו מאחר ומספר רב של וולדות פגומים נולדו גם מהרבעות טבעיות.
3. תרופות וחיסונים. לא נתקבל על הדעת

החל מחודש נובמבר 1969 ואילך נודדו בעדרי החלב בארץ הרבה וולדות פגומים, בלתי נורמאליים. מן הראוי שהבוקרים, אלה שנתקלו בתופעה זו במלוא עוצמתה ואף אלה שטרם נתנסו בה — יכירו אותה, ינסו לשער ולגלות את הסיבות האפשריות, וכן רצוי שיקבלו אינפורמציה על הנעשה כדי לפתור בעיה זו. הולדות הפגומים מופיעים בשלוש צורות עיקריות אלה:

1. גפיים, צוואר או עמוד־שדרה מעוותים הפגיעה היא ברגל אחת או ב־2,3, כשפרק אחד או אחדים מביניהם פגומים. אין כל אפשרות ליישר את הפרק (אף לא בכוח), ובמקרים של עיוותים בצורה קשה, אין הפרה מסוגלת ללדת וולד כזה בכוחות עצמה ויש צורך בהתערבות הרפתן או הרופא. וולדות כאלה, שנפגעו בצורה חמורה, אינם מבריאים וגורלם — מות או הוצאה לשחיטה.

2. חוסר שיווי־משקל בהופעתו החיצונית נראה הוולד כנורמאלי, אולם אין הוא יכול לעמוד על רגליו, או לשמור על שיווי־משקל (בקומו); כשמגישים לו חלב — הוא גם שותה אותו. חלק מהוולדות, הנפגעים בצורה זו, מצליח להבריא כעבור ימים אחדים, אבל רובם אינם קמים על רגליהם במשך תקופה ארוכה וסופם — או שהם מתים מחוסר טיפול נאות, או שמוציאים אותם לשחיטה.

3. וולדות עם שיתוק חלקי באחת או יותר מהגפיים הרגליים של וולדות כאלה נראות כ„תלויות“

ברכה והצעה ל„החקלאית“ ליובלה

ד"ר ש. פרוינד, שהינו מראשוני רופאי „החקלאית“, שימש שנים רבות כרופאה הראשית, ועם קום המדינה נתמנה כמנהל השירותים הווטרינאריים הממשלתיים והאגף לבעלי-חיים במשרד החקלאות, נתבקש ע"י הנהלת „החקלאית“ להגיש את ברכתו ליובל ה-50 של האגודה. אחת הברכות שלו, שהכילה גם תכנית לריאורגאניזאציה של שמירת בריאות בעלי-חיים בישראל, לא זכתה בפירסום בחוברת היובל. כיוון שיש ענין בהצעתו של ד"ר פרוינד והיא ראוייה בתשומת לב מכמה וכמה בחינות מצד המטפלים בענפי בעלי-חיים, הרינו מביאים אותה לידיעת הקוראים שלנו.

לעומת זה — בכל שאר הארצות — נהוגה התקשרות של החקלאים ברופאים ווטרינאריים בצורה פרטית-אישית; ובדרך כלל קיימת בעור לם התנגדות להתקשרויות כלליות-ציבוריות עם רופאים ווטרינאריים, כיוון שאין החקלאים להור טים אחר התקשרות-קבע עם רופא; הם מזמינים רופא בשעת הצורך, לפי בחירה חופשית. למר עשה גם הרופאים עצמם ואירגוניהם מתנגדים לשמש כ„פקידים רפואיים“ של אירגונים כל-כליים, כשם שזה נכון לגבי רופאים לבני-אדם בארצות רבות.

כאחד הגורמים החשובים באירגון העזרה הווטרינארית על בסיס קואופרטיבי בארץ יש לראות את האסונות שנגרמו לחקלאים מחמת מגיפות של דבר-הבקר, כשהרופאים בתור פרטים לא היה ביכולתם לשאת באחריות להפסדים הכבדים והמוסדות הממשלתיים מהימים ההם (של-טונות המנדט) לא נטו כל עיקר לפצות את בעלי המקנה במקרים כגון אלה.

אמנם השירותים הווטרינאריים הממשלתיים מתקופת המנדט הופקדו על ההגנה בפני מחלות מידבקות ומגפות, אבל הם לא דאגו כל עיקר

את ברכתו ל„החקלאית“ פותח ד"ר פ. בציטטה דלהלן: „בפרוס חג הסוכות תרע"ט (1919) הת-כנסו בביתו של חיים יפה ביבנאל כשתי עשרות חברים ממושבות הגליל התחתון, מהקיבוצים דג-ניה וכנרת ומחוות מגדל, סג'רה ופזריה. בכינוס זה הוחלט להמשיך במפעל כללי לביטוח המינה, שהתנהל בשנתו הראשונה במסגרת האירגון הכ-ללי של „משרד המושבות“ וקיומו נפסק בינתיים“ (מתוך דברי א. רוטבלט בחוברת לכבוד יובל ה-40 של „החקלאית“).

בהמשך דבריו מציין ד"ר פרוינד, תוך הע-רכה רבה, את הישגיה של „החקלאית“ ומעלה על נס את ייחודיות האגודה בכך שכל פעולותיה — הביטוח והגשת העזרה הווטרינארית — הת-קיימו ומתקיימים עד עתה על בסיס קואופרטיבי. עזרה ווטרינארית מאורגנת בצורה כזו, על בסיס וולונטארי, אינה קיימת עד היום בשום מקום בעולם, חוץ מבישראל (בארצות הגוש הקומר-ניסטי וביאפאן מוגשת, כנראה, העזרה הווטרי-נארית למקרים קליניים ע"י הממשלה וכן מבור צעת בארצות אלה המלחמה במחלות מידבקות על ידי מוסדות ממשלתיים).

על קיום מחלה ויראלית באמהות שבהריון. עדויות אלה נאספות ונבדקות.

יהיה הגורם למחלות הולדות אשר יהיה, אולם לפי התרשמות מצפון הארץ, שם הופיעו בראשונה המקרים של וולדות מעוותים, מסת-מנת והולכת ירידה בשיעור שכיחותם של מק-רים אלה. המאמצים לאיתור גורמי המחלות נמשכים, אולם יחד עם זה יש חשיבות לכך שהבוקרים עצמם יהיו ערים לתופעה זו.

ד"ר עודד מרקוספלד

נהריה, 3.3.1970 וועדת הפוריות — „החקלאית“

שיש קשר כלשהו בין תרופות שניתנו לפרות בהריון, או בין חיסונים נגד פו"ט — לבין הופעת המקרים של וולדות פגומים.

4. השפעת מזונות. לאחר בדיקת מקורות המזונות (כולל מ"מ) באותם העדרים שהופיעו וולדות פגומים, לא נתגלה כל קשר שהוא בין אירועי המחלה והמזון.

5. רעלים. לפי שעה לא הצלחנו למצוא שגורמים אגרומיכאניים או הארביצידיים (קוט-לי-עשבים) מעורבים בהטלת הפגמים בוולדות.

6. מחלות. ישנן עדויות מסויימות המצביעות